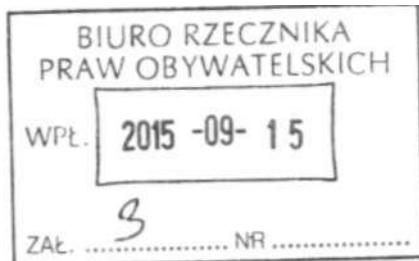

L.dz. D/K-P-0912-A.../15/12895

Starogard Gdański, 10.09.2015 r.

**Biuro
Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
w Warszawie**

W związku z raportem przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji w Areszcie Śledczym w Starogardzie Gdańskim przeprowadzonej w dniach 15 - 16 kwietnia 2015 r., przesłanym pismem z dnia 24.07.2015 r. L.dz. KMP.571.6.2015.MKu (wpłynęło w dniu 31.07.2015 r.), uprzejmie informuję, że troską administracji tutejszej jednostki penitencjarnej jest dążenie do poprawy warunków bytowych osób pozbawionych wolności. Od wielu lat trwają liczne prace remontowe i modernizacyjne, których zakres był uzależniony w głównej mierze od dysponowanych środków finansowych. Pozyskanie środków inwestycyjnych umożliwiło przeprowadzenie w jednostce znaczących prac modernizacyjnych, które nadal trwają. Spodziewane rezultaty powinny zaspokoić oczekiwania w zakresie oceny obiektu, jako jednostki penitencjarnej zapewniającej warunki bytowe w zakresie znacznie przekraczającym minimalne wymogi standardowe.

Przeprowadzane prace remontowe w pomieszczeniach zakwaterowania osadzonych są realizowane etapowo, przy czasowo zmniejszonej pojemności jednostki. Planowe przeprowadzanie prac powodowało, że niektóre z cel mieszkalnych, które w normalnych warunkach funkcjonowania jednostki byłyby remontowane lub odnawiane, ze względów ekonomicznych i organizacyjnych pozostawiono do czasu kompleksowego remontu tej części pawilonu. Stąd też lustracja części pomieszczeń mieszkalnych, która nie została jeszcze poddana remontowi z pewnością sprawiała niekorzystne wrażenie. Przyczyniło się do takiego wizerunku głównie postępowanie osadzonych, którzy w nadmierny sposób doprowadzili do zdewastowania części wyposażenia i spowodowali wystąpienie istotne pogorszenie estetyki pomieszczeń. Nie bez znaczenia były motywy, którymi kierowali się niektórzy osadzeni. Takimi metodami często usiłowali doprowadzić do niezwłocznego przeniesienia do innej, wyremontowanej celi mieszkalnej, o wyższych standardach.

Odnosząc się do poszczególnych zaleceń skierowanych wobec dyrektora jednostki, przedstawiam sposób ich realizacji albo zamierzenia, które będą przeprowadzone.

1. Wyeliminowanie poniżającego traktowania osadzonych, wobec których stosowane są środki przymusu bezpośredniego, zgodnie z pkt 6 Raportu.

Zgodnie z § 2 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2013 r. w sprawie celi zabezpieczającej i izby izolacyjnej, pomieszczenie dźwiękochłonne tutejszej jednostki jest wyposażone w bezpieczną instalację przyzywową oraz sprzęt służący do monitorowania i oświetlenia, zabezpieczony

przed dostępem osoby umieszczonej w celi zabezpieczającej. Podczas pobytu osadzonego w celi zabezpieczającej ma on nieograniczoną możliwość zgłaszania potrzeb. Może to uczynić **za** pomocą sygnalizacji przyzywowej lub komunikacji werbalnej.

Opisany w raporcie przypadek dotyczy osadzonego, wobec którego w dniu 02.04.2015 r. użyto pasa obezwładniającego wieloczęściowego, a więc osadzony miał możliwość poinformowania o konieczności załatwienia potrzeby fizjologicznej, jeżeli nie zrobił tego bezpośrednio podczas kontroli przeprowadzanych w czasie nieprzekraczającym dwóch godzin przez uprawnionego funkcjonariusza. Zgodnie z § 4 ust. 4 rozporządzenia, każdej osobie umieszczonej w celi zabezpieczającej zapewnia się korzystanie z posiłków oraz możliwość zaspokajania potrzeb fizjologicznych. Uprawnieni funkcjonariusze podczas kontroli osadzonych umieszczonych w celi zabezpieczającej, prowadzonych w celu ustalenia zasadności dalszego użycia środków przymusu bezpośredniego zadają osadzonym pytania dotyczące chęci załatwienia potrzeb fizjologicznych.

W przypadku osadzonego umieszczonego w celi zabezpieczającej w dniach 2-3 kwietnia 2015 r. był on pytany o potrzebę załatwienia czynności fizjologicznych, np. o godz. 2.18. 3.11, 4.15. 4.58. 6.06. Analiza materiałów dotyczących danego przypadku użycia środków przymusu bezpośredniego wskazuje na celowe działanie osadzonego. Osadzony mając możliwość zgłoszenia umożliwienia wykonania czynności fizjologicznej nie zgłosił, a dwukrotnie po zapytaniu po upływie 55 minut i 18 minut w kolejnym przypadku załatwił potrzebę w celi zabezpieczającej. Z zapisu stosowania środka wynika, że skazany milczał, będąc zapytany o godz. 0.19 dlaczego nie zgłosił chęci załatwienia potrzeby fizjologicznej. W późniejszym czasie, o godz. 6.06 zapytany o chęć załatwienia potrzeb fizjologicznych odmówił oznajmiając, że załatwia je na miejscu. Po kilku minutach po wyjściu funkcjonariuszy oddał mocz na podłogę.

Z dalszego zapisu monitoringu wynika, że po zgłoszeniu potrzeby przez osadzonego funkcjonariusze pojawiali się po upływie około dwóch minut. W tej sytuacji trudno mówić o poniżającym traktowaniu osadzonego, skoro jego zachowanie miało charakter złośliwy i celowy.

Użycie środków przymusu bezpośredniego kontrolowane jest na bieżąco przez właściwych przełożonych. Wnioski wynikające ze spostrzeżeń są przedstawiane w okresowych odprawach penitencjarno - ochronnych, wskazując na przebieg stosowania środków i możliwe zagrożenia wystąpienia nieprawidłowości w działaniu funkcjonariuszy.

2. Przeprowadzanie badań lekarskich pod nieobecność niewykonującego zawodu medycznego funkcjonariusza Służby Więziennej, z wyjątkiem sytuacji, gdy lekarz sobie tego życzy.

Na podstawie art. 115 § 7 kkw, który został uchylony z dniem 2603.2015 r., skazanemu odbywającemu karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego świadczenia zdrowotne były udzielane w obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego. Tylko na wniosek lekarza lub pielęgniarki świadczenia zdrowotne były udzielane skazanemu bez obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego.

Przepis art. 115 § 7a kkw określa, że świadczenia zdrowotne udzielane są w obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego tylko skazanemu, o którym mowa w art. 88 § 3 i 6 pkt 2 kkw. Na wniosek lekarza lub

pielęgniarki świadczenia zdrowotne są udzielane tym skazanym bez obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego. W stosunku do innych skazanych, zgodnie z art. 115 § 8 kkw innym skazanym świadczenia zdrowotne mogą być udzielane w obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego na wniosek osoby udzielającej świadczenia zdrowotnego, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia bezpieczeństwa osoby udzielającej świadczenie zdrowotne.

Areszt Śledczy w Starogardzie Gdańskim jest jednostką typu zamkniętego, w której przebywają także osadzeni, o których mowa w art. 88 § 3 i 6 pkt 2 kkw. Charakterystyka jednostki została wskazana w pkt 2 raportu. Zatem ewentualne udzielanie świadczeń zdrowotnych części osadzonych podczas obecności funkcjonariusza SW w dniach wizytacji, było zgodne z obowiązującymi uregulowaniami.

Administracji nie są znane przypadki permanentnej obecności funkcjonariuszy w gabinetach lekarskich podczas udzielania świadczeń zdrowotnych wszystkim osadzonym. Stąd też wskazana w raporcie sugestia jakoby badania lekarskie odbywały się w obecności funkcjonariusza SW jako stała praktyka, budzi zastrzeżenia. Lekarze udzielający świadczenia zdrowotne oraz pozostały personel medyczny szanują prawa pacjentów do tajemnicy związanej ze stanem zdrowia, wykonując zawód z poszanowaniem praw pacjenta i zgodnie z zasadami etyki zawodowej. Jednakże uwzględniając istniejące zagrożenie dla bezpieczeństwa personelu medycznego podczas kontaktów ze znaczną liczbą skazanych, którzy zostali skierowani do odbywania kary w warunkach zakładu karnego typu zamkniętego, naruszających w poważnym stopniu dyscyplinę i porządek, lekarze i pielęgniarki korzystają ze wsparcia funkcjonariuszy.

Nie mniej jednak spostrzeżenia zespołu zostały przedstawione służbie zdrowia oraz kierownictwu działu ochrony w celu objęcia nadzorem realizację uregulowania zawartego w art. 115 § 7a i § 8 kodeksu karnego wykonawczego.

3. Zamontowanie zasłonek kącików sanitarnych w celach jednoosobowych.

W celach mieszkalnych, w których osadzeni umieszczani są pojedynczo (cele izolacyjne, cele mieszkalne jednoosobowe i cela dla tzw. „niebezpiecznych”), kąciki sanitarne są wykonane z materiału pełnego do wysokości około 1,5 m, co zapewnia co najmniej minimum intymności.

Należy podkreślić, że administracja podejmuje działania zmierzające do zapewnienia osadzonym bezpieczeństwa osobistego, zgodnie z dyspozycją art. 108 § 1 kkw. Stosowanie monitoringu w tych pomieszczeniach pozwala na wczesne ujawnienie ewentualnego podejmowania prób samoagresji. Uwzględnienie zalecenia zamontowania zasłonek zapewniających intymność niweczyłoby cele stosowania monitoringu. Istniejący zakres możliwości obserwowania osadzonych umieszczonych w tych celach pozwala na kontrolowanie ich zachowania przy jednoczesnym umożliwieniu korzystania z urządzeń sanitarnych w warunkach zapewniających intymność. Przedkładam wykonane zapisy obrazów z tych cel. które potwierdzają poszanowanie prawa osadzonych do intymności,

Monitoring stosowany jest przy użyciu kamer z funkcją maskowania określonych pól obrazu monitoringu, przy czym określone pola są niewidoczne zarówno w czasie rzeczywistym jak i po utrwaleniu na nośniku pamięci.

4. Zasłonięcie kamery w pomieszczeniu świetlicy, w którym na okres remontu osadzone są osoby pozbawione wolności.

W okresie, w którym świetlica czasowo zmieniła swoje przeznaczenie na celę mieszkalną, zgodnie z tym co stwierdzili przedstawiciele KMP, kamera była wyłączona, a system jej monitorowania był nieaktywny. Nie ma możliwości, aby doszło do nieuprawnionego lub nieumyślnego włączenia kamery. Ponadto skazani osadzeni w tej celi byli poinformowani o tym, że kamera jest wyłączona.

Nie mniej jednak, przychyłając się do sugestii zawartej w raporcie, urządzenie systemu monitorowania zlokalizowane w pomieszczeniu zostało zasłonięte w sposób, który rodzi dla osadzonych przekonanie, że kamera nie dostarcza obrazu, a pomieszczenie nie jest monitorowane.

Nadmienić należy, że w związku z zaawansowaniem prac remontowych w jednostce, w niedługim czasie przewiduje się przywrócić pierwotną funkcję dla pomieszczenia świetlicy.

5. Przeprowadzanie kontroli osobistych osadzonych przy drzwiach zamkniętych.

Zgodnie z art. 116 § 3 kkw oględziny ciała oraz sprawdzanie odzieży i obuwia przeprowadza się w pomieszczeniu podczas nieobecności osób postronnych oraz osób odmiennej płci i dokonywane są za pośrednictwem osoby tej samej płci. Zarówno podczas przeprowadzanych kontroli oraz inspekcji przez kadrę kierowniczą i dowódczą jednostki nie odnotowywano przypadków przeprowadzania kontroli osobistych przy otwartych drzwiach, jak również nie odnotowano tego typu zgłoszeń od osadzonych. Postępowanie takie jest niedozwolone i w każdym przypadku naruszenia właściwego sposobu dokonywania kontroli byłyby wyciągane odpowiednie konsekwencje. Informacje udzielone przedstawicielom KMP przez osadzonych o rzekomo przeprowadzanych kontrolach przy otwartych drzwiach pomieszczenia, nie znajdują żadnego potwierdzenia faktycznego.

Na bieżąco podczas szkoleń i odpraw instruuje się funkcjonariuszy o postępowaniu z osadzonymi w sposób praworządny, humanitarny i z poszanowaniem godności ludzkiej. W związku z sugestiami wynikającymi z przebiegu wizytacji na najbliższej odprawie penitencjarno - ochronnej zostaną przypomniane obowiązujące zasady dokonywania kontroli osobistej.

Zauważyć przy tym należy, że zgodnie z § 72 ust. pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 r. w *sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej*, w jednostce organizacyjnej przeprowadza się kontrolę osobistą lub pobieżną osadzonego. Zgodnie z art. 2 pkt 15 rozporządzenia kontrola pobieżna polega **na** powierzchownym sprawdzeniu odzieży, obuwia i przedmiotów posiadanych przez osadzonego. Kontrola pobieżna może być wykonana w różnych miejscach, w tym także w dyżurce oddziałowego. przy otwartych drzwiach pomieszczenia. Być może rozmówcy utożsamiali przeprowadzane kontrole pobieżne z kontrolami osobistymi, co mogło spowodować nieporozumienie.

6. Informowanie osadzonych podczas rozmowy wstępnej o zasadach panujących w izolacji penitencjarniej.

Zgodnie z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności i § 9 ust. 2 regulaminu wykonywania tymczasowego aresztowania, z nowoprzyjętymi przeprowadzane są rozmowy informacyjne, podczas której wychowawca lub wyznaczony funkcjonariusz (wychowawca dyżurny, lub w czasie jego nieobecności oddziałowy) zapoznaje osadzonego w szczególności z prawami i obowiązkami oraz ustalonym w zakładzie porządkiem wewnętrznym. Tekst porządku wewnętrznego znajduje się w każdej celi mieszkalnej. Fakt przeprowadzenia rozmowy informacyjnej zostaje odnotowany w systemie informatycznym NoeNET i potwierdzony podpisem osoby przeprowadzającej rozmowę w notatce umieszczanej teczce osobopoznawczej osadzonego.

W bieżącej pracy penitencjarnej nie odnotowano uwag co do sposobu realizowania przez wyznaczone osoby powyższego obowiązku

Z tekstu raportu (pkt 8 str. 10) wynika, że rozmówcy (osoby pozbawione wolności) potwierdzili przeprowadzanie z nimi rozmowy wstępnej, jednak nie uzyskiwali informacji na temat funkcjonowania oraz zasad panujących w izolacji więziennej. Analiza problemu wskazuje, że rozmówcy prawdopodobnie przedstawili przedstawicielom KMP nieprawdziwe i niewiarygodne informacje. Zważyć przy tym należy, że rozmowa wstępna jak i rozmowa informacyjna przeprowadzane są w okresie następującym bezpośrednio po przyjęciu do jednostki penitencjarnej z wolności. Po przetransportowaniu skazanego do innej jednostki zostaje z nim przeprowadzana rozmowa informacyjna dotycząca specyfiki jednostki i panujących w niej zasadach, w tym zwłaszcza wynikających z uregulowań określonych w porządku wewnętrznym. Zdecydowana większość skazanych została umieszczona w tutejszej jednostce w wyniku przetransportowania, zatem rozmowy wstępne były w stosunku do tej części skazanych, przeprowadzane w innych jednostkach penitencjarnych, w których nastąpiło przyjęcie z wolności.

Zadania dotyczące prowadzenia rozmów wstępnych, a także rozmów informacyjnych i kolejnych kontaktów wychowawczych nadal będą realizowane na dotychczasowych zasadach, natomiast w przypadku zgłaszania przez osadzonych jakichkolwiek uwag w powyższym zakresie, będą one na bieżąco sprawdzane oraz weryfikowane.

7. Kontynuowanie prac remontowych w jednostce.

W związku z trwającą inwestycją „Zmniejszenia energochłonności obiektów budowlanych podległych Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w Gdańsku”, tzw. „Zielonych Inwestycji”, pawilon mieszkalny A zostanie do końca roku wyremontowany. Zostaną odnowione cele mieszkalne, ciągi komunikacyjne, pomieszczenia psychologów, wychowawców, oddziałowych, a także kuchnia i jej zaplecze, łaźnia, itd. W ramach tej inwestycji została już wymieniona instalacja elektryczna oświetleniowa, wykonano termoizolację budynku penitencjarnego i położono nową elewację. Wymieniono instalację centralnego ogrzewania, doprowadzono ciepłą wodę użytkową do wszystkich cel mieszkalnych w pawilonie A, Ponadto zmodernizowano instalację centralnego ogrzewania, przeprowadzono remont posadzek i powłok malarskich w celach mieszkalnych. W budynku realizowane są również prace związane z remontem instalacji kanalizacyjnej oraz wykonaniem murowanych kąpek sanitarnych w celach mieszkalnych na oddziale I oraz II.

8. Wymianę zużytego i zniszczonego sprzętu kwaterunkowego.

Jednostka posiada na wyposażeniu sprzęt kwaterunkowy, który ciągle zachowuje właściwości użytkowe. W miarę potrzeb, a także postępującego procesu związanego z jego użytkowaniem, bieżąco są przeprowadzane prace konserwacyjne oraz naprawcze. Wykonywane są one w warunkach warsztatowych tutejszej jednostki, które stanowią jednocześnie miejsce zatrudnienia dla kilku skazanych. Wyposażenie warsztatu pozwala na fachowe dokonywanie napraw sprzętu kwaterunkowego.

Nie mniej jednak, sukcesywnie i w miarę możliwości finansowych, jest on wymieniany na nowy. W tym roku zostały zakupione do wszystkich cel mieszkalnych nowe lustra, wieszaki oraz półki na przybory toaletowe. Oddano większość łóżek do renowacji i wydano do użytkowania w celach mieszkalnych. Materace i wkłady do łóżek są na bieżąco wymieniane na nowe. W tym roku wymieniono już 35 kompletów materacy.

9. Wyodrębnienie w łazienkach stanowisk prysznicowych, gwarantujących intymność osobom kąpiącym się w pawilonie B.

W łazni dla skazanych w pawilonie mieszkalnym B znajduje się 5 stanowisk prysznicowych. Stanowiska zostaną wyposażone w zabudowę, która zapewni intymność osobom kąpiącym się. Termin realizacji przedsięwzięcia przewiduje się na wrzesień 2015 r.

10. Wylimitowanie nieprawidłowości w sposobie zwracania się przez niektórych funkcjonariuszy do osadzonych.

Zjawisko skracania dystansu i bezpośredniego zwracania się przez funkcjonariuszy lub pracowników do osadzonych eliminowane jest od lat. Na dzień dzisiejszy mogą zdarzyć się sporadyczne przypadki takich zachowań. Zachowania takie nie są akceptowane przez przełożonych. W trakcie systematycznie odbywanych odprawach i w czasie szkoleń wewnątrzdziałowych przypomina się o właściwej formie zwracania się do osadzonych.

Forma zwracania się funkcjonariuszy do osadzonych będzie nadal kontrolowana przez przełożonych, a mogące zdarzyć się przypadki niewłaściwego zwracania się, będą eliminowane.

11. Wydawanie decyzji o umieszczeniu w celi monitorowanej oraz doręczenie jej osadzonym lub uzyskiwanie od osadzonych podpisu o zapoznaniu się pod treścią decyzji dołączanej do akt.

W przypadku wystąpienia konieczności i podstaw umieszczenia osadzonych w celi monitorowanej decyzje będą przedkładane do zapoznania się. O zapoznaniu się z treścią decyzji i przyjęciu do wiadomości pouczenia osadzeni będą składali podpisy pod treścią decyzji, natomiast w przypadku odmowy złożenia podpisu będzie na nich sporządzana odpowiednia adnotacja osoby ogłaszającej decyzję osadzonemu.

12. Wzbogacenie oferty kulturalno - oświatowej dla osadzonych.

Aktualna oferta zajęć skierowana do osób pozbawionych wolności jest różnorodna i odpowiednio atrakcyjna, uwzględniająca specyfikę i typ jednostki penitencjarnej. Spostrzeżenia i opinie osób pozbawionych wolności są subiektywne mogą wynikać z nieuzasadnionego oczekiwania przedstawienia im oferty pozwalającej na dokonywanie swobodnego wyboru. Nie można wykluczyć także negatywistycznej postawy części skazanych, którzy są recydywistami penitencjarnymi i z zasady wysuwającymi kolejne żądania i roszczenia. Opinie tej grupy są nieobiektywne.

Dział penitencjarny oraz dział terapeutyczny podejmą dodatkowe działania na rzecz większej aktywności kulturalno-oświatowej skazanych. Zakres tych oddziaływań będzie ściśle uzależniony min. od zakończenia trwających w jednostce prac remontowych, a tym samym oddania do użytkowania pełnej bazy do realizacji zajęć kulturalno-oświatowych dla całej populacji osadzonych. Zakończenie powyższych prac remontowych spowoduje przywrócenie czasowo wyłączonych z użytkowania świetlic do ich pierwotnego przeznaczenia oraz dodatkowo utworzenie 2 kolejnych pomieszczeń do zajęć rekreacji sportowej.

Należy również wskazać, że nieprawdziwe jest twierdzenie osadzonych odbywających kary w warunkach zakładu typu półotwartego, przekazane przedstawicielom KMP, że „*oferta ich zajęć niczym nie różni się od tej oferowanej osadzonym przebywającym w zakładzie zamkniętym*”. Na terenie części jednostki o ograniczonym systemie ochrony, w którym zlokalizowany jest pawilon mieszkalny „B”, znajduje się w pełni wyposażone boisko sportowe, które jest przeznaczone wyłącznie dla skazanych odbywających karę w warunkach zakładu karnego typu półotwartego. Z boiska na bieżąco korzysta cała populacja osadzonych skierowanych do zakładu karnego typu półotwartego, według ustalonego planu. Jednak korzystanie z tego typu zajęć o charakterze sportowym nie jest obowiązkowe.

Ponadto należy wskazać, że zgodnie z zapisem art. 91 pkt 4 kkw w zakładzie karnym typu półotwartego skazani mogą brać udział w organizowanych przez administrację poza terenem zakładu karnego zajęciach kulturalno-oświatowych lub sportowych. Jednak ze względów wychowawczych lub ochronnych, a także ze względów formalnych określonych w art. 98 kkw (odbywający karę w systemie zwykłym), ofertą powyższej formy zajęć nie mogą zostać objęci wszyscy skazani i zakładu karnego typu półotwartego.

Udział osadzonych w oferowanych zajęciach kulturalno-oświatowych realizowany jest na zasadzie dobrowolności, co często wiąże się z brakiem zainteresowania lub rezygnacją z udziału w poszczególnych formach zajęć, a następnie zgłaszaniu uwag na zbyt małą ich ofertę.

13. Zapewnienie psychologom regularnej superwizji.

W strukturze organizacyjnej Służby Więziennej szkolenia kadry psychologicznej organizuje Centralny Zarząd Służby Więziennej. Możliwości organizowania superwizji dla psychologów przez poszczególne jednostki penitencjarne są bardzo ograniczone. Według uzyskanych informacji we wrześniu 2015 r. jest organizowana przez Biuro Penitencjarne CZSW w Warszawie „*Superwizja dla osób realizujących program terapeutyczno-resocjalizacyjny wobec przestępców seksualnych*”. Na zajęcia zostanie skierowanych 2 pracowników tutejszej jednostki.

14. Objęcie ofertą szkoleniową większej liczby funkcjonariuszy działu penitencjarnego i ochrony (pkt 3 niniejszego Raportu).

Dział penitencjarny w związku z planami szkoleń wewnątrzdziałowych w danym roku kalendarzowym prowadzi przeciętnie 9-10 szkoleń (jedno szkolenie w miesiącu z wyłączeniem okresu wakacyjnego), ponadto na bieżąco prowadzi się tematyczne spotkania instruktażowe (np. w przypadkach konieczności reakcji na zmiany przepisów regulujących pracę penitencjarną lub stwierdzanych nieprawidłowości w wykonywaniu obowiązków służbowych celem ich eliminacji). Powyższa ilość szkoleń wewnątrzdziałowych wydaje się być optymalną do bieżących potrzeb. Ponadto dział penitencjarny korzysta z wszelkich możliwych proponowanych form szkoleń na terenie jednostki lub szkoleniach zewnętrznych. Możliwość uczestnictwa w nich jest uzależniona od proponowanej oferty zajęć skierowanych do funkcjonariuszy lub pracowników działu penitencjarnego

Szkolenia funkcjonariuszy działu ochrony są realizowane programowo przez właściwy służby. Obejmują one nie **tylko** szkolenia wstępne, ale także specjalistyczne. Ich charakter jest uzależniony od zajmowanego stanowiska a także od planów kadrowych. W tym roku szkołę podoficerską i szkołę chorążych ukończyło 4 funkcjonariuszy, a 4 kolejnych jest w trakcie szkolenia. Ponadto tylko w tym roku w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego przeszkolono na specjalistycznych kursach 5 funkcjonariuszy. Na kursach z zakresu ratownictwa medycznego w 2014 r. zostało przeszkolonych 18 funkcjonariuszy, natomiast w bieżącym roku 10 funkcjonariuszy.

Funkcjonariusze są także obejmowani systematycznie przeprowadzanymi szkoleniami wewnątrzdziałowymi.

Administracja jednostki podejmuje starania w kierunku poddawania szkoleniom jak najszerszą grupę funkcjonariuszy. W systemie szkolenia istotne są stworzone nowe możliwości w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego, z którego jednostka korzysta.

15. Usunięcie/przysłonięcie kamery monitorującej z sali przeznaczonej do widzeń bez osoby dozorującej.

Ustalenia zawarte w pkt 9 raportu (strona 11). dotyczące objęcia monitoringiem sali widzeń bezdozorowych nie znajdują żadnego uzasadnienia faktycznego. W pomieszczeniu przeznaczonym do udzielania widzeń bez osoby dozorującej nigdy nie było kamery i nie istnieją plany jej montowania.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 2/2010 z dnia 24.05.2010 r. Dyrektora Aresztu Śledczego w Starogardzie Gd. w sprawie monitorowania miejsc i pomieszczeń Aresztu Śledczego w Starogardzie Gdańskim (z późniejszymi zmianami), według stanu na 23.10.2014 r., w załączniku nr 2 określono WYKAZ PUNKTÓW KAMEROWYCH MIEJSC I POMIESZCZEŃ MONITOROWANYCH W ARESZCIE ŚLED CZY M W STAROGARDZIE GDAŃSKIM.

Lokalizację i przeznaczenie kamer obejmującej część administracyjną jednostki i inne wewnętrzne pomieszczenia, zostały określone dla pomieszczeń przeznaczonych do realizacji widzeń w następujących pomieszczeniach:

(informacja usunięta)

Udzielenie skazanemu nagrody lub ulgi w postaci zezwolenia na widzenie bez osoby dozorującej, o której mowa w art. 138 § 1 pkt 2 kkw, rzeczywiście jest poprzedzane oceną wychowawczą, że w czasie widzenia będzie przestrzegać zasad porządku i dyscypliny. Z tego względu nie istnieje powód, aby w tym pomieszczeniu instalować kamerę i nigdy nie była w nim zainstalowana.

16. Poinformowanie osadzonych o możliwości dostępu do Biuletynu Informacji Publicznej.

Osadzeni po raz kolejny zostali poinformowani za pośrednictwem radiowęzła oraz tablic ogłoszeń o możliwości dostępu za pośrednictwem stanowiska komputerowego do stron: bip.pro.gov.pl, rcl.gov.pl, sw.gov.pl, bip.sw.gov.pl, e-sad.gov.pl.

17. Udostępnienie osadzonym Raportu Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Raporty Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji są w dyspozycji administracji, z których najczęściej korzysta kadra kierownicza i wychowawcza jednostki. Nie mniej jednak na prośbę osadzonego, który zwróci się o udostępnienie raportu, zostanie on udostępniony w formie wydanej drukiem, albo na stronie bip Rzecznika Praw Obywatelskich.

18. Kontynuowanie działań zmierzających do zatrudnienia kierownika ambulatorium.

W związku z długotrwałą absencją chorobową kierownika działu służby zdrowia, zostały podjęte działania organizacyjne, skutkiem których jego obowiązki zostały powierzone innemu, zatrudnionemu w jednostce lekarzowi. Jakkolwiek absencja pracownika rodzi określone skutki kadrowe, z którymi jednostka uporała się. Podkreślić należy, że w strukturach kadrowych są określone możliwości etatowe i w przypadku nieobecności lekarza, jego obowiązki wykonuje inny lekarz. Natomiast zatrudnienie kolejnego lekarza mogłoby nastąpić wyłącznie w przypadku pozyskania kolejnego etatu i przyznania odpowiednich środków finansowych. W związku z powrotem lekarza - kierownika ambulatorium do pracy, obecnie nie istnieje potrzeba czynienia starań o przydzielenie kolejnego etatu.

19. Wypełnianie druków potwierdzenia nadania korespondencji urzędowej przez funkcjonariusza przyjmującego korespondencję oraz stosowną zmianę zapisu w porządku wewnętrznym w tym przedmiocie.

Druki *potwierdzenia odbioru w zakładzie karnym wysyłanej korespondencji urzędowej* są wypełniane przez funkcjonariusza przyjmującego korespondencję (wychowawca) W przypadkach samodzielnego i dobrowolnego wypełnienia powyższego druku przez osadzonego jest on potwierdzany po dokonaniu czynności sprawdzających przez przyjmującego korespondencję.

Opierając się na uregulowaniach zawartych w art. 105 § 7 kkw, oraz § 20 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, oraz § 20 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania, dotychczasowy zapis § 15 ust. 8 porządku wewnętrznego przy najbliższej nowelizacji zostanie zmieniony.

20. Dostosowanie izby chorych do wymogów rozporządzenia, zgodnie z pkt 5 Raportu.

W planach inwestycyjnych jednostki przewiduje się budowę nowego obiektu ambulatorium z izbą chorych, które będzie spełniało wymogi Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2012 r. *w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności.* Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia prawdopodobnie nastąpi jeszcze w tym roku, o ile nie ulegnie zmianie plan finansowy, o czym przedstawiciele KMP byli informowani w trakcie wizytacji. Aktualnie jest sporządzona pełna dokumentacja techniczna inwestycji.

21. Zamontowanie pod prysznicami udogodnień dla osób mających problemy w poruszaniu się.

Jednostka dysponuje dwiema łazienkami dla osadzonych. Łazienka w pawilonie B zostanie wyposażona w zabudowę, która zapewni intymność osobom korzystającym, o czym wspomniano w pkt 9. W pawilonie B zakwaterowani są w większości skazani skierowani do zatrudnienia lub zdolni do jej podjęcia, zatem posiadają pełną zdolność fizyczną do samodzielnego poruszania się. Ponieważ w pawilonie B nie przewiduje się zakwaterowania osób, które mają problemy w poruszaniu się, nie przewiduje się instalowania udogodnień dla niepełnosprawnych. Osoby z niepełnosprawnością fizyczną będą kwaterowane wyłącznie w pawilonie A.

W pawilonie A w trakcie aktualnie wykonywanego remontu przewidziana jest zainstalowanie właściwego wyposażenia zapewniającego udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Ponadto przewidziano odrębne pomieszczenie (łazienka z prysznicem i umywalką), w którym zostanie zamontowane wyposażenie, umożliwiające korzystanie z łazienki w trybie indywidualnym osobom niepełnosprawnym.

W związku z trwającym remontem łazienki i korzystaniem w tym czasie z łazienki tymczasowej, jednostka posiada na wyposażeniu przenośny sprzęt przeznaczony dla osób mających problemy z poruszaniem się, w postaci: krzesło prysznicowe z

oparciem dla niepełnosprawnego oraz podpórkę do wstawiania. W przypadku wystąpienia takiej konieczności, zostaje on wydany do użytkowania.

Ponadto odnoszę się do innych problemów opisanych w treści raportu.

W treści raportu zostało zawarte ustalenie (pkt 6, strona 8 raportu), że w dniach wizytacji przedstawicieli KMP w celi mieszkalnej 228 (cela mieszkalna zamknięta w porze dziennej), przebywali skazani sklasyfikowani do odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego dla recydywistów penitencjarnych typu półotwartego. Niniejszym wyjaśniam powody ich pobytu i sposobu zakwaterowania.

- 1 **(dane osobowe usunięto)** Faktyczny pobyt w celi 228 miał miejsce w dniach 13-17.04.2015 roku. Do jednostki został przyjęty w dniu 05.03.2015 r. Z uwagi na występujące objawy odstawienne był poddawany diagnostyce. Rozważano celowość skierowania skazanego do oddziału terapeutycznego dla uzależnionych od alkoholu i w związku z tym do 13.04.2015 r. prowadzone były badania psychologiczne i diagnostyka. Po ich zakończeniu wszczęto czynności zmierzające do przetransportowania skazanego do właściwego zakładu karnego. W okresie oczekiwania na decyzję w przedmiocie ustalenia dla skazanego właściwego zakładu karnego, nie istniał obowiązek jego umieszczenia w odpowiednim oddziale typu półotwartego. Tym bardziej, że jednostka nie dysponowała wolnymi miejscami w warunkach zakładu typu półotwartego. Takie postępowanie znajdowało uzasadnienie w § 58 ust. 2 regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. W dniach wizytacji przedstawicieli KMP skazany oczekiwał na podjęcie decyzji transportowej. W dniu 17.04.2015 r. decyzją OISW w Gdańsku, jako właściwą dla skazanego jednostkę określono Areszt Śledczy w Starogardzie Gdańskim. Po przyjęciu przedmiotowej decyzji skazany został niezwłocznie przemieszczony do celi mieszkalnej, która pozostawała otwarta w porze dziennej.
- 2 **(dane osobowe usunięto)** Faktyczny pobyt w celi 228 miał miejsce w dniach 14 - 21.04.2015 r. Do jednostki skazany przybył 20.03.2015 r. w wyniku przetransportowania do udziału w czynnościach procesowych. Został zakwaterowany w warunkach zakładu typu zamkniętego z uwagi na brak wolnych miejsc typu półotwartego. Po zwolnieniu miejsc zakwaterowania w oddziale, w którym dyrektor wyraził zgodę na pozostawienie cel mieszkalnych otwartych w porze dziennej, w dniu 21.04.2015 r. skazany został przemieszczony do celi mieszkalnej, która pozostawała otwarta w porze dziennej.
- 3 **(dane osobowe usunięto).** Faktyczny pobyt w celi 228 miał miejsce w dniach 14-21.04.2015 r. Do jednostki skazany przybył 01.04.2015 r. w wyniku przetransportowania do udziału w czynnościach procesowych. Po zwolnieniu miejsc zakwaterowania w oddziale, w którym dyrektor wyraził zgodę na pozostawienie cel mieszkalnych otwartych w porze dziennej, w dniu 21.04.2015 r. skazany został przemieszczony do celi mieszkalnej, która pozostawała otwarta w porze dziennej.

W dniach wizytacji liczba skazanych przebywających w Areszcie Śledczym w Starogardzie Gdańskim, skierowanych do odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego dla recydywistów penitencjarnych typu półotwartego,

przewyższała faktyczną liczbę miejsc zakwaterowania w celach mieszkalnych, które pozostają otwarte w porze dziennej.

We właściwym oddziale typu półotwartego oraz w oddziałach zakładu karnego, w których dyrektor wyraził zgodę na pozostawienie cel mieszkalnych otwartych w porze dziennej, umieszczani są przede wszystkim ci skazani, których pobyt w jednostce miał miejsce w związku ze skierowaniem do odbywania kary w oddziale typu półotwartego właściwego ze względu na rodzaj i typ. Pozostali skazani przebywający w jednostce w związku z udziałem w czynnościach procesowych, oczekujący na przetransportowanie do innego zakładu karnego oraz innych przyczyn, są umieszczani w warunkach odpowiadających typowi zakładu karnego wyłącznie w sytuacji występowania wolnych miejsc. Optymalizacja ilościowa danej populacji skazanych nie jest bezpośrednio zależna od administracji jednostki. Znaczna część skazanych przebywała w jednostce na polecenie sądów w związku z udziałem w czynnościach procesowych. Z tego względu część skazanych z przyczyn obiektywnych była zakwaterowana w celach typu zamkniętego.

W dniach wizytacji w jednostce przebywało 95 skazanych recydywistów penitencjarnych zakwalifikowanych do odbywania kary w warunkach zakładu karnego typu półotwartego. Natomiast jednostka dysponowała 82 miejscami w oddziale półotwartym oraz w części oddziału typu zamkniętego, w którym dyrektor wyraził zgodę na otwarcie cel mieszkalnych w porze dziennej.

W przypadkach braku możliwości zapewnienia uprawnień wynikających z treści art. 91 pkt 1 kkw, mając na uwadze konieczność zapewnienia uprawnień wynikających z treści art. 110 § 2 kkw, zastosowanie znajduje § 58 ust. 2 regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Jednocześnie informuję, że w przypadku wymienionych skazanych w okresie pobytu w tutejszej jednostce byłyby respektowane wszelkie uprawnienia wynikające z odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego typu półotwartego. Jediną przejściową niedogodnością wynikającą ze sposobu zakwaterowania, był pobyt w celi mieszkalnej, która byłaby zamknięta w porze dziennej.

Informuję także, że informatory dla tymczasowo aresztowanych, skazanych ukaranych były przekazane do wszystkich cel przejściowych w jednostce. Od podjęcia decyzji przez Dyrektora Generalnego z 31.03.2014 r. stanowią one jeden z załączników do kompletu przepisów przekazywanych do cel przejściowych. Trudno jednoznacznie wyjaśnić powód braku informatora w celi przejściowej w dniach wizytacji. Sytuacja taka mogła mieć miejsce na skutek umyślnego postępowania osadzonych, celowego zniszczenia, zawłaszczenia przy przenoszeniu do innej celi mieszkalnej lub też braku dostatecznej wiedzy w początkowym okresie pobytu w izolacji o wyposażeniu celi w powyższy dokument. Z dotychczasowej praktyki penitencjarnej należy wnioskować, że jest to negatywne, częste zjawisko wśród osadzonych.

Wychowawcy przykładają odpowiednią uwagę do wyposażenia cel przejściowych bieżąco uzupełniają występujące braki przepisów.

W załączeniu:

1. wydruki obrazu z monitoringu z cel pojedynczych,

Wykonano w 2 egz

- 1 - adresat
 - 2 - a/a
- ZSz

DYREKTOR
Aresztu Siedziwego
w Starogardzie Gdańskim
kpt. Cezary Gołębiowski

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 2015 -09- 16

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.571.6.2015.MKu

Pan
płk Radosław Chmielewski
Dyrektor Okręgowy
Służby Więziennej
ul. Kurkowa 12
80-803 Gdańsk

Uprzejmie proszę o udzielenie odpowiedzi na nasze pismo z dnia 24 lipca 2015 r., numer jak wyżej, dotyczące wizytacji przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w Areszcie Śledczym w Starogardzie Gdańskim.

W myśl art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648) *organ, organizacja lub instytucja, do których zostało skierowane wystąpienie, obowiązane są bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 30 dni, poinformować Rzecznika o podjętych działaniach lub zajęтым stanowisku. W wypadku gdy Rzecznik nie podziela tego stanowiska, może zwrócić się do właściwej jednostki nadrzędnej o podjęcie odpowiednich działań.*

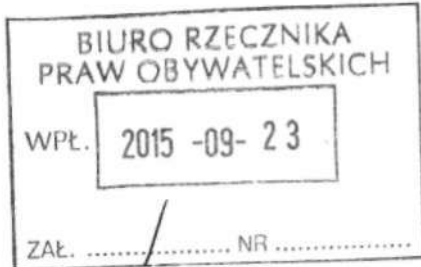
Do chwili obecnej do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich nie wpłynęła odpowiedź na powyższe pismo. Wobec powyższego działając na podstawie art. 17 ust. 2 ww. ustawy wyznaczam Panu 14 dniowy termin na udzielenie odpowiedzi, liczony od daty otrzymania niniejszego pisma.

mgr Marcin Kusy

Specjalista

Gdańsk, 16 .09.2015 r.

OI/OP-0912/1/15/6157

Pan
dr Marcin Mazur
Zastępca Dyrektora Zespołu
„Krajowy Mechanizm Prewencji”
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Ustosunkowując się do „Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji przeprowadzonej w Areszcie Śledczym w Starogardzie Gdańskim” (KMP.571.6.2015.MKu) z 24 lipca 2015 r., poniżej przedstawiam stanowisko w sprawie zalecenia nr 1, wydanego dla Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Gdańsku: „przekazanie środków na realizację zaleceń, które wymagają nakładów finansowych” - skierowanych do Dyrektora Aresztu Śledczego w Starogardzie Gdańskim.

Wskazać należy, że wymienione zalecenia dotyczą prac remontowych i konserwacyjnych. Potrzeby w tym zakresie określają na dany rok w harmonogramach prac konserwacyjnych podległe jednostki penitencjarne. Środki finansowe rozdzielane są proporcjonalnie do potrzeb jednostek oraz stosownie do aktualnej sytuacji budżetowej więziennictwa. Zgodnie z powyższymi zasadami, w Areszcie Śledczym w Starogardzie Gdańskim każdego roku przeprowadzane są prace konserwacyjne w oddziałach mieszkalnych. Z uwagi na prowadzone planowo w jednostce inwestycje oraz trwające prace związane z realizacją projektu pt. *Zmniejszenie energochłonności obiektów budowlanych podległych Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w Gdańsku* większość postulowanych w „Raporcie” zaleceń zostanie wykonana jeszcze w tym roku (patrz odpowiedź D/K-P-0912-2/15/12895 z 10 września 2015 r. Dyrektora Aresztu Śledczego we Starogardzie Gdańskim). Zgodnie z projektem planu finansowego w przyszłym roku ruszy budowa budynku ambulatorium, które będzie spełniało wymogi aktualnie obowiązujących przepisów.

DYREKTOR OKRĘGOWY
Służby Więziennej w Gdańsku

plk Radosław Chmielewski

Wykonano w 3 egz.:

J1. adresat

2. CZSW Warszawa - Biuro Spraw Wewnętrznych (do wiadomości)
3. a/a
A.K./M.K./PK./W.L./M.E./M.R.